Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar "Emerġenza wara l-COVID-19: it-tfassil ta' Matriċi Multilaterali Ġdida"

(opinjoni fuq inizjattiva proprja)

(2020/C 364/08)

Relatur: **Emmanuelle BUTAUD-STUBBS**

Deċiżjoni tal-Assemblea Plenarja	20.2.2020
Bażi legali	Artikolu 32(2) tar-Regoli ta' Proċedura
	Opinjoni fuq inizjattiva proprja
Sezzjoni kompetenti	Sezzjoni għar-Relazzjonijiet Esterni
Adottata fis-sezzjoni	16.6.2020
Adottata fil-plenarja	16.7.2020
Sessjoni plenarja Nru	553
Riżultat tal-votazzjoni	
(favur/kontra/astensjonijiet)	213/3/3

1. **Konklużjonijiet u rakkomandazzjonijiet**

Il-COVID-19 u l-multilateraliżmu

1.1. L-impatt ekonomiku, soċjali u finanzjarju profond u mingħajr preċedent tal-kriżi tas-saħħa tal-COVID-19 jirrikjedi rispons mingħajr preċedent, fit-tul u inekwivoku. L-UE jeħtieġ li tappoġġja l-ekonomija u l-kummerċ internazzjonali sabiex tipprevjeni li l-kummerċ dinji jgħaddi minn perjodu ta' rpiljar, bħal fl-1929, u biex tiffinanzja l-irkupru, u fl-istess ħin tipproteġi lin-negozji, lill-ħaddiema kollha (fosthom il-persuni b'diżabbiltà), lill-gruppi vulnerabbli u liċ-ċittadini, fi spirtu ta' solidarjetà u responsabbiltà, mingħajr ma tħalli lil ħadd jibqa' lura. In-negozji kollha, inklużi l-intrapriżi tal-ekonomija soċjali, bħala komponenti essenzjali tas-soluzzjoni, jeħtieġu aċċess sħiħ għall-miżuri ta' rkupru.

1.2. L-irkupru wara l-"Lockdown il-Kbir" irid ikun ibbażat fuq is-sostenibbiltà, u t-tkabbir inklużiv u ambjentalment sostenibbli. Il-miżuri tal-Patt Ekoloġiku għalhekk huma aktar rilevanti minn qatt qabel (l-istrateġija industrijali, l-aġġustament tal-karbonju fil-fruntiera u n-newtralità f'termini ta' emissjonijiet tal-karbonju sal-2050).

1.3. Il-kriżi tal-COVID-19 tat daqqa ta' ħarta qawwija lill-multilateraliżmu, li diġà kien aggravat minn dgħufijiet strutturali bħal organizzazzjonijiet li jirkbu fuq xulxin, funzjonament li qed isir antikwat, u proċess unanimu tat-teħid tad-deċiżjonijiet b'għadd kbir ta' membri, u dan kollu wassal għat-tmiem tal-Korp tal-Appell tal-mekkaniżmu tad-WTO għas-soluzzjoni ta' tilwim u l-kontribuzzjoni finanzjarja ffriżata tal-Istati Uniti u t-tluq sussegwenti tagħhom mill-Organizzazzjoni Dinjija tas-Saħħa (WHO). Barra minn hekk, restrizzjonijiet nazzjonali fuq l-esportazzjoni ta' provvisti mediċi essenzjali u tagħmir protettiv personali, inkluż mill-Istati Membri tal-UE, l-egoiżmu nazzjonali u xi nuqqasijiet fis-solidarjetà u l-kooperazzjoni internazzjonali jaffettwaw b'mod negattiv l-aktar pajjiżi vulnerabbli, u jdewmu l-irkupru tal-ekonomija globali.

Hija meħtieġa viżjoni aktar olistika

1.4. Il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew (KESE) jixtieq jaqsam ir-riflessjonijiet tiegħu dwar "Matriċi Multilaterali Ġdida", billi jibni fuq il-lista estensiva ta' proposti preċedenti (dwar ir-riforma tad-WTO, ir-rwol tal-Organizzazzjoni Internazzjonali tax-Xogħol (ILO) …), u jippreżenta soluzzjonijiet ġodda għall-era ta' wara l-COVID-19 [1].

---

[1] L-opinjonijiet REX/509 — *Ir-riforma tad-WTO biex tadatta għal żviluppi fil-kummerċ dinji* (ĠU C 159, 10.5.2019), REX/486 — *Ir-rwol tal-politiki tal-UE dwar il-kummerċ u l-investiment fit-titjib tal-prestazzjoni ekonomika tal-UE* (ĠU C 47, 11.2.2020), REX/500 — *Kapitoli dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli (TSD) fi Ftehimiet ta' Kummerċ Ħieles tal-UE (FTA)* (ĠU C 227, 28.6.2018), NAT/760 — Dokument ta' Riflessjoni *Lejn Ewropa Sostenibbli sal-2030* (ĠU C 14, 15.1.2020).

1.5. Din ir-riflessjoni, li twettqet matul il-kriżi, għandha l-għan li tispira kooperazzjoni ġdida u aktar konsistenza fid-deċiżjonijiet meħuda minn organizzazzjonijiet internazzjonali, supranazzjonali u intergovernattivi, fi kwistjonijiet li jinvolvu l-kummerċ u l-investiment, ix-xogħol deċenti, id-drittijiet soċjali u tal-bniedem, u t-tibdil fil-klima. Hija tħeġġeġ lill-pajjiżi josservaw il-prinċipju tal-kooperazzjoni leali f'dawn l-organizzazzjonijiet u jagħtu spinta lis-sinerġiji, minflok jisfruttaw il-lakuni.

1.6. Wara kull Gwerra Dinjija, in-nies irrikorrew għal organizzazzjonijiet internazzjonali biex iżommu l-paċi u l-prosperità. Din il-kriżi sanitarja globali hija preċiżament il-mument biex jerġgħu jiġu kkunsidrati r-regoli ta' governanza globali u biex tiġi inkorporata parti mill-ispirtu ta' innovazzjoni li toħroġ fid-dieher meta jfeġġu sitwazzjonijiet li qatt ma kien hemm bħalhom qabel.

Sett ta' proposti konkreti

1.7. Diversi partijiet interessati minn firxa wiesgħa ta' sfondi (ara l-Appendiċi 1) għenu lir-relatur jidentifika r-rakkomandazzjonijiet, filwaqt li tqiesu l-limitazzjonijiet legali, politiċi u organizzattivi.

1.8. Dawn il-proposti għandhom l-għan li jiżguraw koordinazzjoni aħjar bejn:

— l-istandards soċjali globali u l-impenji dwar it-tibdil fil-klima u l-ħarsien tal-ambjent;

— ir-regoli relatati mal-kummerċ u t-trattati dwar it-tibdil fil-klima u l-ħarsien tal-ambjent; u

— ir-regoli relatati mal-kummerċ u l-istandards soċjali globali.

1.9. Dawn jinkludu aċċess akbar għall-istatus ta' osservatur, il-finanzjament għall-promozzjoni tal-istudji, il-ħolqien ta' gruppi ta' ħidma ġodda, il-koordinazzjoni mtejba bejn is-segretarjati, politiki komuni fil-qasam tar-riċerka, l-interpretazzjoni ta' xi dispożizzjonijiet legali u impenji politiċi eżistenti.

1.10. Il-KESE huwa konxju li t-tibdil għandu jinbeda fil-livell politiku, u jemmen bis-sħiħ li l-UE, bħala waħda mill-ftit atturi globali bi dmir kostituzzjonali u mandat għal governanza globali tajba, għandha rwol kruċjali x'taqdi fit-tfassil ta' matriċi multilaterali aktar effiċjenti minn ġewwa.

2. **Ir-riżultati timidi tas-sejħa dejjiema tagħna għall-koerenza fir-regoli multilaterali**

2.1. *Appell lill-atturi ewlenin tas-soċjetà ċivili*

2.1.1. Bosta partijiet interessati talbu kemm-il darba għal aktar koerenza fit-tfassil tal-politika minn organizzazzjonijiet internazzjonali, sopranazzjonali u intergovernattivi.

2.1.2. Fir-rigward tal-komunità kummerċjali, il-Kamra Internazzjonali tal-Kummerċ (KIK) irrimarkat b'mod partikolari li wieħed mill-punti ta' tensjoni sottostanti fid-dibattitu attwali dwar il-globalizzazzjoni huwa d-dissonanza perċepita bejn il-kummerċ, ix-xogħol u l-istandards ambjentali ([2]).

2.1.3. Is-summit tal-G7-L7 fl-2019 iddikjara wkoll li l-governanza globali għandha tikkunsidra aħjar l-isfidi soċjali attwali, inkluża l-ħtieġa għal ħiliet ġodda, sabiex tiżgura xogħol deċenti f'konformità mal-istandards internazzjonali u l-kundizzjonijiet għan-negozji biex jappoġġjaw il-produttività, pagi ogħla, u jinħolqu impjiegi tajbin (il-paragrafu 3).

([2]) KIK, Rakkomandazzjonijiet dwar ir-riforma tad-WTO, Ottubru 2019.

2.2. *Ħarsa ġenerali lejn il-passi preċedenti*

2.2.1. *Nifhmu l-kumplessità tal-globalizzazzjoni*

2.2.1.1. In-Nazzjonijiet Uniti (NU) għandha rwol ewlieni bħala l-organizzazzjoni internazzjonali globali li kapaċi tipproduċi regoli u standards bl-akbar kopertura ġeografika. Din hija r-raġuni għala l-KESE jappoġġja r-riforma tan-NU li trid twassal għal approċċ iċċentrat fuq il-proċedura lejn approċċ ibbażat fuq ir-riżultati. F'Settembru tal-2015, in-Nazzjonijiet Uniti adottat 17-il Għan ta' Żvilupp Sostenibbli (SDGs) li jirrappreżentaw l-isfidi l-aktar universali tal-umanità. Għalkemm l-SDGs mhumiex legalment vinkolanti, il-gvernijiet, inklużi l-istituzzjonijiet tal-UE, huma mistennija li jieħdu s-sjieda tagħhom u jistabbilixxu oqfsa domestiċi bil-għan li jintlaħqu.

2.2.1.2. Fl-2017, l-Organizzazzjoni għall-Kooperazzjoni u l-Iżvilupp Ekonomiċi (OECD) indikat li kellna bżonn nirranġaw il-globalizzazzjoni iżda ma konniex nafu kompletament kif nagħmlu dan ([3]). Id-dokument ta' politika elenka l-politiki ta' akkumpanjament (is-suq soċjali u tax-xogħol, l-edukazzjoni u l-ħiliet, ir-responsabbiltà soċjali u ambjentali tal-azjendi), u rrefera għall-ħtieġa urġenti li jiżdiedu l-konsultazzjoni pubblika u l-involviment tal-partijiet interessati tas-soċjetà ċivili fl-attivitajiet ta' stabbiliment tal-istandards tal-organizzazzjonijiet internazzjonali.

2.2.2. *L-istandards soċjali globali u r-regoli tal-kummerċ multilaterali: l-istorja ta' opportunità mitlufa*

2.2.2.1. Eżatt wara t-tentattiv li ma rnexxiex biex iddaħħal klawsola soċjali fir-regoli tagħha, fl-1996, ([4]) id-WTO ċċarat li l-ILO kienet il-korp kompetenti sabiex jistabbilixxi u jittratta l-istandards [ewlenin tax-xogħol]. Minn dak iż-żmien 'l hawn, l-ILO adottat diversi strumenti ewlenin. It-Taqsima 5 tad-Dikjarazzjoni tal-ILO tal-1998 tirrikonoxxi li l-istandards tax-xogħol ma għandhomx jintużaw għal finijiet ta' kummerċ protezzjonist, u li l-ebda parti tad-Dikjarazzjoni u s-segwitu tagħha ma għandu jiġi invokat jew użat b'xi mod ieħor għal dawn il-finijiet; barra minn hekk, il-vantaġġ komparattiv ta' kwalunkwe pajjiż ma għandu bl-ebda mod jiġi kkontestat bid-Dikjarazzjoni u s-segwitu tagħha.

2.2.2.2. Fid-dikjarazzjoni taċ-Ċentinarju tagħha tal-2019, l-ILO twitti t-triq, billi timpenja ruħha li ssaħħaħ il-kooperazzjoni tagħha u tiżviluppa arranġamenti istituzzjonali ma' organizzazzjonijiet oħra biex tippromovi l-koerenza tal-politiki fl-insegwiment tal-approċċ tagħha ċċentrat fuq il-bniedem għall-ġejjieni tax-xogħol, filwaqt li tirrikonoxxi r-rabtiet b'saħħithom, kumplessi u kruċjali bejn il-politiki soċjali, kummerċjali, finanzjarji, ekonomiċi u ambjentali (Taqsima IV, il-paragrafu F).

2.2.2.3. Għalkemm għandhom għanijiet distinti minn xulxin, l-ILO u d-WTO xorta waħda jikkollaboraw f'għadd ta' oqsma, u b'mod partikolari jipproduċu pubblikazzjonijiet konġunti interessanti dwar il-kummerċ u l-impjieg, il-kummerċ u l-impjieg informali, kif il-globalizzazzjoni tista' ssir soċjalment sostenibbli u l-importanza tal-politiki għall-iżvilupp tal-ħiliet biex il-ħaddiema u l-azjendi jisfruttaw il-benefiċċji tal-kummerċ.

2.2.2.4. Din il-politika ta' kooperazzjoni qatt ma qabżet il-limitu mhux negozjabbli stabbilit fid-Dikjarazzjoni Ministerjali tad-WTO ta' Singapore tal-1996 li *tgħid li l-ministri jirrifjutaw l-użu tal-istandards tax-xogħol għall-finijiet ta' protezzjoniżmu, u jaqblu li l-vantaġġ komparattiv tal-pajjiżi, b'mod partikolari tal-pajjiżi li qegħdin jiżviluppaw li għandhom pagi baxxi, ma għandu bl-ebda mod jiġi kkontestat. F'dan ir-rigward, jinnotaw li s-Segretarjati tad-WTO u tal-ILO se jkomplu l-kollaborazzjoni eżistenti tagħhom.*

2.2.3. *L-integrazzjoni gradwali tal-impenji klimatiċi u ambjentali fil-panorama multilaterali*

2.2.3.1. Mill-1994 'l hawn, meta daħlet fis-seħħ il-Konvenzjoni Qafas tan-Nazzjonijiet Uniti dwar it-Tibdil fil-Klima (UNFCCC), il-gvernijiet iltaqgħu regolarment biex jimmonitorjaw il-progress permezz ta' sistema b'saħħitha ta' trasparenza u responsabbiltà. Madankollu, kien biss lejn l-aħħar tal-2015 li ġie adottat il-Ftehim ta' Pariġi, l-ewwel ftehim universali, legalment vinkolanti, dwar it-tibdil fil-klima, li stabbilixxa sistema ta' kontributi stabbiliti fil-livell nazzjonali li għandhom jiġu mmonitorjati.

([3]) http://www.oecd.org/about/sge/fixing-globalisation-time-to-make-it-work-for-all-9789264275096-en.htm, p. 9.

([4]) Id-Dikjarazzjoni Ministerjali tad-WTO ta' Singapore 1996, il-paragrafu 4.

2.2.3.2. Bl-istatus tagħha ta' osservatur fil-UNFCCC u mandat biex tmexxi 'l quddiem xogħol deċenti u tranżizzjoni ġusta, l-ILO tat kontribut sostanzjali għall-ħidma tal-Forum Imtejjeb dwar l-impatti tal-implimentazzjoni tal-miżuri ta' rispons (2015-2018). Il-Forum investiga b'mod partikolari *l-effetti li jirriżultaw mill-implimentazzjoni ta' politiki, programmi u azzjonijiet ta' mitigazzjoni, "il-ġurisdizzjoni" u "barra mill-ġurisdizzjoni" jew l-impatti transfruntiera, meħuda mill-Partijiet skont il-Konvenzjoni, il-Protokoll ta' Kyoto u l-Ftehim ta' Pariġi biex jiġġieldu t-tibdil fil-klima*.

2.2.3.3. Wara Memorandum ta' Qbil tal-2016, l-ILO ħadmet mill-qrib mal-persunal u l-esperti tal-UNFCCC biex iżżid il-fehim reċiproku: taħriġ dwar ir-rwol tal-atturi soċjali, bini tal-kapaċità sabiex jitkejjel l-impatt tal-miżuri dwar it-tibdil fil-klima, workshops reġjonali dwar it-Tranżizzjoni Ġusta u forum globali darbtejn fis-sena.

2.2.3.4. Il-mezz ewlieni ta' azzjoni tal-ILO dwar l-ambjent huwa konsorzju konġunt mal-UNEP, l-UNDP, l-UNIDO u l-UNITAR, imsejjaħ Sħubija għal Azzjoni dwar l-Ekonomija Ekoloġika (PAGE).

2.2.3.5. Ma' dawn, insibu wkoll firxa ta' Ftehimiet Ambjentali Multilaterali jżidu mal-istampa. Użati prinċipalment min-Nazzjonijiet Uniti, dawn ikopru firxa wiesgħa ta' temi ambjentali dwar il-Bijodiversità, l-Art, l-Ibħra, is-Sustanzi Kimiċi u l-Iskart Perikoluż jew l-Atmosfera. L-UE hija parti f'madwar 30 ftehim bħal dawn.

2.2.3.6. Minbarra n-netwerk tan-Nazzjonijiet Uniti, il-Kumitat tad-WTO dwar il-Kummerċ u l-Klima jipprovdi forum għall-kondiviżjoni ta' informazzjoni, avvenimenti u skambju ta' fehmiet dwar il-kummerċ u s-sostenibbiltà (jiġifieri l-ekonomija ċirkolari, l-inizjattivi volontarji fl-istandards, ir-riforma tas-sussidji fuq il-fjuwils fossili, il-plastik, eċċ.).

2.2.3.7. Skont il-ġurisprudenza tad-WTO, il-membri jistgħu jdaħħlu fis-seħħ miżuri biex itejbu s-saħħa taċ-ċittadini, il-protezzjoni tal-ambjent jew il-konservazzjoni tal-bijodiversità sakemm jikkonformaw ma' kriterji stabbiliti sabiex jiżguraw il-konformità mar-regoli u d-dixxiplini tad-WTO. Dawn id-derogi, ibbażati fuq l-Artikolu XX tal-GATT, jitqiesu bħala kompatibbli jekk ikunu proporzjonati u mhux diskriminatorji. L-applikazzjoni ta' tali miżuri ma tridx tikkostitwixxi *"mezz ta' diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikata"* jew *"restrizzjoni moħbija fuq il-kummerċ internazzjonali"*.

2.2.3.8. Renato Ruggiero, Direttur Ġenerali tad-WTO, f'konferenza li saret f'Bonn (9 ta' Diċembru 1997) iddikjara b'mod ċar ħafna l-limiti ta' dak li gvern jista' jew ma jistax jagħmel. Huwa qal li l-gvernijiet jistgħu jużaw kwalunkwe tip ta' restrizzjoni tal-kummerċ, inklużi kwoti u projbizzjonijiet tal-importazzjoni u l-esportazzjoni, jew l-impożizzjoni ta' taxxi jew imposti oħra fuq il-fruntiera, għall-iskop ta' protezzjoni tal-ambjent jew konservazzjoni tar-riżorsi fi ħdan il-ġurisdizzjoni tagħhom – sakemm jiġu ssodisfati r-rekwiżiti bażiċi relatati man-nondiskriminazzjoni u l-anqas restrizzjoni tal-kummerċ. Żied jgħid li dak li pajjiż ma jistax jagħmel skont ir-regoli tad-WTO, madankollu, huwa li japplika restrizzjonijiet tal-kummerċ biex jipprova jibdel il-metodi ta' proċess u produzzjoni – jew politiki oħra – tal-imsieħba kummerċjali tiegħu. Għaliex? Bażikament minħabba li l-kwistjoni tal-metodi ta' produzzjoni u proċess taqa' fi ħdan il-ġurisdizzjoni sovrana ta' kull pajjiż.

2.2.3.9. Dan il-limitu, li jipprevjeni l-interferenza ma' metodi ta' proċess u ta' produzzjoni, huwa ostaklu ċar għall-istabbiliment ta' inċentivi għall-produzzjoni u l-kummerċ ta' oġġetti li jservu fit-tul.

2.2.4. *Rimedji bilaterali għal koerenza akbar bejn ir-regoli ekonomiċi, soċjali u ambjentali*

2.2.5. *Il-merti u l-limiti tal-kapitoli dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli*

2.2.5.1. L-UE ħolqot kapitoli dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli fi Ftehimiet ta' Kummerċ Ħieles (FTAs) biex tiżgura li l-liberalizzazzjoni tal-kummerċ u tal-investiment ma twassalx għal deterjorament fil-kundizzjonijiet ambjentali u tax-xogħol.

2.2.5.2. Fl-2017, il-Qorti Ewropea tal-Ġustizzja (QĠUE) irrikonoxxiet ir-"rwol essenzjali" tad-dispożizzjonijiet dwar l-iżvilupp sostenibbli fi ftehim ([5]).

([5]) Opinjoni 2/15 tas-16 ta' Mejju 2017, EU:C:2017:376.

2.2.5.3. Fl-2018 [6], il-KESE sejjaħ għal ambizzjoni akbar u żieda fl-infurzabbiltà tal-kapitoli dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli, li għandu jkollhom l-istess piż bħal dawk li jkopru kwistjonijiet kummerċjali, tekniċi jew tariffarji.

2.2.5.4. Fl-2016, l-ILO [7] rrappurtat li 63 % tal-ftehimiet b'dispożizzjonijiet dwar ix-xogħol ġew adottati wara l-2008, li jindika aċċellerazzjoni, u 46,8 % tal-FTAs b'dispożizzjonijiet dwar ix-xogħol kienu jinvolvu lill-UE, l-Istati Uniti jew il-Kanada. It-testi ta' referenza huma, f'ordni dixxendenti, id-Dikjarazzjoni tal-1998 dwar il-Prinċipji u d-Drittijiet Fundamentali fuq ix-Xogħol, il-Konvenzjoni Nru 182 (l-Agħar Forom tax-Xogħol tat-Tfal), l-Aġenda tax-Xogħol Deċenti, u d-Dikjarazzjoni dwar il-Ġustizzja Soċjali.

3. Mod ta' ħsieb ġdid għat-tfassil ta' Matriċi Multilaterali Ġdida

3.1. *Premessi ġenerali*

3.1.1. Kwalunkwe proposta ġdida għal koeżjoni akbar għandha tirrispetta erba' prinċipji:

— **speċjalizzazzjoni**: L-organizzazzjonijiet internazzjonali għandhom kompetenzi biss sa fejn dawn ġew konferiti lilhom mill-Istati Membri tagħhom [8];

— **kapaċità ta' teħid ta' deċiżjonijiet**: l-organizzazzjonijiet għandhom regoli u proċessi interni ċari li jippermettu lill-korpi ta' governanza (kumitati tekniċi jew assembleji ġenerali) li jaġixxu;

— **trasparenza**: kwalunkwe bidla formali bħall-introduzzjoni ta' gruppi konġunti, statuti ġodda jew dikjarazzjonijiet komuni jridu jiġu kkomunikati b'mod trasparenti kemm internament kif ukoll esternament;

— **evalwazzjoni**: għandu jiġi inkoraġġit l-istabbiliment ta' kultura ta' evalwazzjoni dwar il-funzjonament intern.

3.1.2. Il-KESE jappoġġja intrinsikament komunikazzjoni u konsultazzjoni aktar miftuħa mas-soċjetà ċivili dwar il-politiki tal-organizzazzjonijiet internazzjonali, u jsejjaħ għall-istabbiliment gradwali ta' proċessi ta' djalogu permanenti. Fid-dawl tal-esperjenza tiegħu, il-KESE huwa lest li jkollu rwol ewlieni bħala faċilitatur fl-istabbiliment ta' tali proċeduri. Bħall-UNFCCC u l-OECD li jrawmu djalogu rikk ma' firxa wiesgħa ta' msieħba, id-WTO reċentement tat spinta lill-involviment tagħha mas-soċjetà ċivili, lil hinn mill-forum pubbliku annwali tagħha. Dawn il-kuntatti jistgħu jikkontribwixxu b'mod sinifikanti għal aktar effettività u demokrazija fis-sistema kummerċjali multilaterali. Il-KESE huwa grat għall-appoġġ tal-KE biex tiżdied il-vuċi tas-soċjetà ċivili fil-livell multilaterali, u jilqa' l-Pjan ta' Azzjoni reċenti ta' 6 punti tal-Grupp ta' Ottawa [9].

3.1.3. Il-kapaċità ta' negozjar tal-imsieħba soċjali titlob ukoll rikonoxximent akbar. Id-dikjarazzjoni tripartita tal-imsieħba soċjali fil-livell internazzjonali u l-firxa ta' ftehimiet qafas multinazzjonali jinkludu regoli u għodod prattiċi utli (standards soċjali, ir-relazzjonijiet mal-fornituri, id-djalogu soċjali, il-ġlieda kontra t-tħaddim tat-tfal u x-xogħol furzat).

3.2. *Is-sett ta' strumenti multilaterali*

Integrazzjoni tad-WTO fis-sistema tan-Nazzjonijiet Uniti minn perspettiva funzjonali

3.2.1. Is-sistema tan-NU hija l-pilastru tal-ordni internazzjonali bin-netwerk tagħha ta' aġenziji speċjalizzati bħall-ILO, il-UNESCO, id-WHO, l-FMI, il-Bank Dinji u l-banek għall-iżvilupp reġjonali. Filwaqt li r-regoli kummerċjali jridu jikkontribwixxu biex jintlaħqu l-SDGs, id-WTO twaqqfet bħala organizzazzjoni "indipendenti" u tibqa' barra mis-sistema tan-NU. Id-direttur ġenerali tad-WTO, madankollu, jieħu sehem fil-Bord tal-Kapijiet Eżekuttivi tan-NU flimkien mad-diretturi ġenerali kollha tal-aġenziji speċjalizzati u korpi ewlenin oħra tan-NU. Il-KESE jissuġġerixxi li d-WTO żżomm lill-Bord tal-Kapijiet Eżekuttivi tan-NU infurmat dwar kwalunkwe sistema ta' regoli tal-kummerċ li tista' tgħin biex jintlaħqu l-SDGs.

---

[6] L-opinjoni tal-KESE REX 500 — *Kapitoli dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli (TSD) fi Ftehimiet ta' Kummerċ Ħieles tal-UE (FTA)* (ĠU C 227, 28.6.2018), il-punt 2.4.

[7] ILO *Labour-related provisions in trade agreements: Recent trends and relevance to the ILO* (Dispożizzjonijiet relatati max-xogħol fi ftehimiet kummerċjali: Xejriet reċenti u r-rilevanza għall-ILO), GB.328/POL/3, il-paragrafu 9.

[8] Jan Wouters, Cedric Ryngaert, Tom Ruys and Geert De Baere, *International Law: A European Perspective* (Oxford, Hart Publishing, 2018), p. 259.

[9] Il-Kanada tmexxi grupp ta' membri tad-WTO, magħruf bħala l-Grupp ta' Ottawa, bil-għan li jiġu indirizzati l-isfidi speċifiċi tas-sistema kummerċjali multilaterali. Stqarrija tal-20 ta' Ġunju tal-Grupp ta' Ottawa: Focusing Action on COVID-19, Ġunju 2020

3.2.2. Ir-referenza espliċita għall-*"iżvilupp sostenibbli"* fil-Preambolu tal-Ftehim tad-WTO tal-1994 trid tinftiehem li tkopri l-SDGs, li huma r-rappreżentazzjoni ġdida maqbula b'mod universali tas-sostenibbiltà fil-liġi internazzjonali. Id-WTO tidher li qed taċċettaha diġà minħabba li hija stess qed tipproklama fuq is-sit web tagħha bħala "ċentrali biex jintlaħqu l-SDGs".

Konnessjoni ulterjuri ta' settijiet ta' regoli separati

3.2.3. *Regoli soċjali u ambjentali aktar stretti*

3.2.3.1. Fl-2018, l-ILO pproduċiet diversi studji dwar l-impatt potenzjali globali tal-Ftehim ta' Pariġi, dwar il-kwistjoni tat-tranżizzjoni u l-ħiliet ekoloġiċi ([10]) jew dwar il-ħiliet għal futur aktar ekoloġiku u l-impatt tat-tisħin fuq il-kundizzjonijiet tax-xogħol ([11]).

3.2.3.2. Il-KESE jitlob disseminazzjoni aktar wiesgħa ta' dawn ir-rapporti u jiffavorixxi l-organizzazzjoni ta' workshops reġjonali ffinanzjati mill-KE fil-pajjiżi li qegħdin jiżviluppaw, b'mod partikolari l-Pajjiżi l-Anqas Żviluppati u l-ekonomiji insulari u vulnerabbli li huma l-aktar milquta soċjalment mill-effetti brutali tat-tisħin globali.

3.2.3.3. Fl-2015, l-ILO ppubblikat *Linji gwida għal tranżizzjoni ġusta lejn ekonomiji u soċjetajiet ambjentalment sostenibbli għal kulħadd*. Il-KESE jissuġġerixxi użu akbar ta' dawn il-Linji Gwida fis-servizzi tal-Kummissjoni fl-attivitajiet tagħhom ta' stabbiliment tal-istandards. Barra minn hekk, l-aġġornament ta' dawn il-Linji Gwida għandu jkun fuq l-aġenda tal-Korp Governattiv tal-ILO.

3.2.4. *Aktar rabtiet bejn ir-regoli kummerċjali u l-istandards soċjali*

3.2.4.1. Bħala kwistjoni ta' reċiproċità, il-KESE jixtieq li d-WTO tagħti lill-ILO status formali ta' osservatur fil-laqgħat tal-korpi u l-kumitati ewlenin tagħha. Lil hinn mill-parteċipazzjoni uffiċjali tal-ILO fil-konferenzi ministerjali tad-WTO, dan jagħti spinta lill-involviment tal-ILO f'korpi interni tad-WTO u jista' jikkontribwixxi għall-integrazzjoni bħala parti mill-Mekkaniżmu ta' Reviżjoni tal-Politika Kummerċjali tad-WTO (TPRM) dwar ir-rispett tal-istandards internazzjonali tax-xogħol. Il-KESE jissuġġerixxi li jiġi stabbilit grupp ta' ħidma temporanju ddedikat bejn is-segretarjati tad-WTO u tal-ILO biex jiżviluppa u jippreżenta linji gwida sa Ġunju 2021.

3.2.4.2. Barra minn hekk, il-Kummissjoni Dinjija tal-ILO dwar id-dimensjoni soċjali tal-globalizzazzjoni għandha terġa' tiġi msaħħa fid-dawl tal-impatt tal-COVID-19 fuq il-ktajjen ta' valur mondjali. Filwaqt li jibni fuq l-Opinjoni tiegħu dwar Trattat vinkolanti tan-NU ([12]), matul il-Presidenza Ġermaniża tal-UE, il-KESE jirrakkomanda qafas regolatorju effettiv li jiżgura r-rispett tad-drittijiet tal-bniedem u għal xogħol deċenti fi ktajjen ta' valur mondjali li jkun jinkludi Pjan ta' Azzjoni Ewropew bi strumenti leġislattivi u kisbiet tanġibbli, u azzjonijiet normattivi effettivi u ambizzjużi fil-livell globali. Kemm l-ILO kif ukoll id-WTO jeħtieġ li jikkontribwixxu fir-rwoli rispettivi tagħhom.

3.2.4.3. Fil-proċess tal-eżami tal-arranġamenti kummerċjali reġjonali u bilaterali, li n-numru u l-kopertura ġeografika tagħhom qed jiżdiedu b'mod kostanti, id-WTO għandu jkollha rwol ġdid fil-qasam tad-dispożizzjonijiet tax-xogħol. Minħabba li l-maġġoranza tal-ftehimiet ta' kummerċ ħieles il-ġodda fihom dispożizzjonijiet dwar ix-xogħol, is-segretarjat tad-WTO għandu jiġbor, iqabbel u jimmonitorja dan il-korpus ġdid. Tali ħidma ta' monitoraġġ tista' tiġi kondiviża mal-ILO, fil-qafas tal-Pjan ta' Azzjoni tal-ILO dwar xogħol deċenti fil-ktajjen tal-provvista globali, u tista' twassal għal aktar kooperazzjoni bejn l-ILO u d-WTO.

3.2.5. *Aktar rabtiet bejn ir-regoli u l-politiki kummerċjali u klimatiċi*

3.2.5.1. Eżenzjoni għall-klima tad-WTO, diġà diskussa f'ambjenti akkademiċi u tan-negozju, tista' tiddefinixxi l-"miżuri klimatiċi": karatteristiċi, għanijiet ta' interess ġenerali u kriterji għall-kompatibbiltà mar-regoli tad-WTO. Eżenzjoni bħal din tippermetti lill-membri tad-WTO jintroduċu miżuri ta' rispons għat-tibdil fil-klima fil-livell domestiku (Skema għan-Negozjar tal-Emissjonijiet) jew fil-fruntieri tagħhom billi jiżguraw li dawn il-miżuri ma jikkostitwixxux miżuri protezzjonisti moħbija.

([10]) *World employment social outlook 2018 – Greening with jobs*, ILO, Ġinevra, 2018.
([11]) *Working on a warmer planet: The impact of heat stress on labour productivity and decent work*, ILO, Ġinevra, 2019.
([12]) L-opinjoni tal-KESE REX/518 — *Trattat vinkolanti tan-Nazzjonijiet Uniti dwar in-negozju u d-drittijiet tal-bniedem* (ĠU C 97, 24.3.2020, p. 9) .

3.2.5.2. Dikjarazzjoni ministerjali tad-WTO dwar il-kummerċ u l-ambjent li tirrikonoxxi r-rwol tal-kummerċ, il-politika kummerċjali u s-sistema ta' kummerċ multilaterali b'appoġġ għall-isforzi tal-komunità internazzjonali sabiex jintlaħqu l-SDGs u impenji ambjentali internazzjonali oħra komuni bħall-Ftehim ta' Pariġi għandha tiġi ppreparata għall-MC 12 fl-2021 minn Grupp ta' Ħidma informali tad-WTO. Il-KESE jħeġġeġ lill-Kummissjoni tkompli bl-isforzi tagħha f'dan ir-rigward.

3.2.5.3. Il-KESE jitlob lill-Kummissjoni Ewropea tiċċara l-pożizzjoni tagħha dwar it-tneħħija gradwali tas-sussidji fuq il-fjuwils fossili fl-UE u biex tappoġġja b'mod sħiħ kwalunkwe inizjattiva emerġenti fuq livell plurilaterali fi ħdan id-WTO.

3.2.5.4. Il-KESE jitlob tnedija mill-ġdid rapida tan-negozjati plurilaterali tad-WTO dwar Ftehim dwar il-Beni Ambjentali. Dan għandu jkun marbut aktar direttament mal-Ftehim ta' Pariġi, eż. il-proposta Ċiniża ta' Taipei tal-2019 għal Ftehim dwar Beni u Servizzi Ambjentali relatat mal-Ftehim ta' Pariġi li tibbaża fuq l-eliminazzjoni tat-tariffi fuq prodotti u servizzi relatati mat-tnaqqis tal-karbonju. Il-bidu ta' negozjar ġdid bħall-PAEGSA, bil-għan li jiġu indirizzati kwistjonijiet li bħalissa huma rilevanti bħat-tibdil fil-klima u l-liberalizzazzjoni tal-kummerċ internazzjonali, se jkun kisba ewlenija għas-sistema ta' kummerċ multilaterali ([13]).

3.2.5.5. Għal koerenza akbar, is-segretarjati tal-Ftehimiet Ambjentali Multilaterali għandu jkollhom status ta' osservatur f'firxa wiesgħa ta' kumitati tad-WTO, mhux biss il-Kumitat għall-Kummerċ u l-Ambjent (pereżempju l-kumitati li jittrattaw l-Ostakli Tekniċi u l-Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji).

3.2.5.6. Il-KESE jirrakkomanda l-ħolqien ta' grupp ta' ħidma konġunt għall-Programm tan-NU dwar l-Ambjent, il-UNFCCC u d-WTO. Dan ikollu l-għan li jittratta l-emissjonijiet ta' gassijiet b'effett ta' serra u kwistjonijiet relatati mal-kummerċ internazzjonali u jipprovdi metodoloġiji ta' kejl jew sistemi ta' kumpens fi ħdan l-FTAs (pereżempju, permezz tar-riforestazzjoni). Il-kontributi stabbilit fil-livell nazzjonali skont il-Ftehim ta' Pariġi għandhom jikkunsidraw tali sistemi ta' kumpens maqbula ma' pajjiżi terzi.

4. **Il-kontribut tal-UE għal mudell ġdid ta' multilateraliżmu sostenibbli**

4.1. Sabiex tiġi miġġielda r-rilokazzjoni tal-emissjonijiet tal-karbonju, il-KESE jappoġġja mekkaniżmu ta' aġġustament tal-karbonju fil-fruntieri tal-UE li jkun kompatibbli mad-WTO, u li joħloq kundizzjonijiet ekwi għas-setturi intensivi fis-CO_2 ([14]). Il-KESE jitlob lill-Kummissjoni Ewropea żżomm mal-iskeda oriġinali tagħha bi proposta leġislattiva fir-Rebbiegħa tal-2021. Il-valutazzjoni reċenti tal-impatt (pjan direzzjonali) uriet appoġġ, b'mod partikolari minn setturi bħall-azzar, is-siment, sustanzi kimiċi u l-elettriku.

4.2. Il-KESE jenfasizza l-importanza li jkun hemm kundizzjonalità soċjali u ambjentali komprensiva għall-pajjiżi riċevituri fis-Sistema Ġeneralizzata ta' Preferenzi (GSP) li jmiss (ir-Regolament (UE) Nru 978/2012 ([15])).

4.3. ***Dispożizzjonijiet dwar l-iżvilupp sostenibbli aktar b'saħħithom fl-FTAs***

4.3.1. Il-kapitoli dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli fil-ftehimiet kummerċjali u ta' investiment tal-UE għandhom jissaħħu:

— Kif rakkomandat mill-Parlament Ewropew, il-kapitoli dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli għandhom jirrikjedu li ż-żewġ imsieħba jirratifikaw u jimplimentaw l-istrumenti internazzjonali ewlenin dwar id-drittijiet tal-bniedem (jiġifieri l-Karta Internazzjonali tad-Drittijiet tal-Bniedem), il-konvenzjonijiet ewlenin tal-ILO, inkluża l-Konvenzjoni dwar is-Sikurezza u s-Saħħa Okkupazzjonali, u l-Ftehim ta' Pariġi u ftehimiet ambjentali internazzjonali oħra.

— Il-Kumitat ta' Segwitu tal-KESE dwar il-Kummerċ Internazzjonali jqis li l-Valutazzjonijiet tal-Impatt għas-Sostenibbiltà għandhom jirrieżaminaw il-"*mudell tal-ekwilibriju ġenerali komputabbli (CGE) […] kontra mudelli alternattivi, u għandu jinkludi sett usa' ta' indikaturi li jkejjel l-impatti fuq id-drittijiet tal-bniedem u tax-xogħol, it-tibdil fil-klima, il-bijodiversità, il-konsumaturi u l-IDB. Huwa meħtieġ sett usa' ta' indikaturi, b'ħarsa miftuħa lejn mudelli alternattivi*".

([13]) Dokument Informali JOB/TE/19 19 ta' Jannar 2018.
([14]) L-opinjoni tal-KESE CCMI/167 — *Il-perspettiva industrijali settorjali ta' rikonċiljazzjoni tal-politiki dwar il-klima u l-enerġija* (ĠU C 353, 18.10.2019, p. 59).
([15]) ĠU L 303, 31.10.2012, p. 1.

— Il-KESE jitlob tiġdid tal-mekkaniżmi tal-bord fejn l-avukati kummerċjali, iżda wkoll l-esperti tax-xogħol, tal-klima jew tad-drittijiet tal-bniedem, jistgħu jinvestigaw ilmenti taħt il-kapitoli dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli. F'każ li tali bordijiet isibu ksur, dan għandu jiskatta mekkaniżmu ta' soluzzjoni tat-tilwim bejn Stat u Stat skont it-trattat, bil-possibbiltà ta' penali jew sanzjonijiet finanzjarji, u rimedji għall-parti aggravata.

4.3.2. Il-ftehimiet ta' kummerċ ħieles futuri tal-UE għandhom jinkludu referenza għall-Ftehim ta' Pariġi u jridu jipprovdu inċentivi bħal dazju żero għall-prodotti jew servizzi ambjentali. L-Artikolu 22(3) tal-Ftehim Ekonomiku u Kummerċjali Komprensiv (CETA), fejn il-partijiet jimpenjaw ruħhom li jippromovu flussi ekonomiċi u kummerċjali li jgħinu biex irawmu x-xogħol deċenti u l-protezzjoni tal-ambjent, għandu jintuża ma' msieħba kummerċjali oħra (New Zealand, l-Awstralja). L-FTAs futuri tal-UE għandhom jespandu wkoll ir-rwol ta' monitoraġġ tal-Gruppi Konsultattivi Domestiċi lil hinn mill-oqsma ambjentali, tal-impjieg u soċjali.

4.3.3. Kwalunkwe trattat ta' investiment innegozjat mill-UE, b'mod partikolari maċ-Ċina, irid jinkludi dispożizzjonijiet komprensivi dwar:

— l-użu sostenibbli tar-riżorsi naturali;

— l-approċċ tal-prinċipju tal-prekawzjoni għas-saħħa tal-bniedem, ir-riżorsi naturali u l-ekosistemi;

— il-prinċipju tal-parteċipazzjoni pubblika u l-aċċess għall-informazzjoni u l-ġustizzja; u

— il-prinċipju tal-integrazzjoni u l-interrelazzjoni, b'mod partikolari fir-rigward tad-drittijiet tal-bniedem u l-objettivi soċjali, ekonomiċi u ambjentali.

4.3.4. Il-ħatra li jmiss ta' Uffiċjal Kap tal-Infurzar għall-Kummerċ tal-UE ser tgħin biex tiġi żgurata l-implimentazzjoni effettiva tal-ftehimiet kummerċjali, inklużi d-drittijiet tax-xogħol, l-impenji ambjentali u r-rwol tas-soċjetà ċivili.

4.4. ***Rwol ewlieni għall-UE fit-tfassil ta' Matriċi Multilaterali Ġdida***

4.4.1. L-Unjoni hija waħda mill-ftit atturi globali bi dmir u mandat kostituzzjonali li "*tippromwovi sistema internazzjonali bbażata fuq koperazzjoni multilaterali msaħħa u t-tmexxija globali tajba*" (l-Artikolu 21(2)(h) tat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea (TUE)).

4.4.2. Bħala organizzazzjoni ta' integrazzjoni reġjonali, madankollu, l-UE ma setgħetx tipparteċipa bis-sħiħ fil-ħidma ta' ħafna korpi, organi u organizzazzjonijiet tas-sistema tan-Nazzjonijiet Uniti, minħabba li jeħtiġilha tiddependi mill-Istati Membri sabiex tiddefendi l-pożizzjonijiet u l-interessi tal-Unjoni. Aktar minn għaxar snin wara d-dħul fis-seħħ tat-Trattat ta' Lisbona, li impenja lill-UE biex "*tippromwovi soluzzjonijiet multilaterali għal problemi komuni, b'mod partikolari fil-qafas tan-Nazzjonijiet Uniti*" (l-Artikolu 21(1) TUE), wasal iż-żmien li l-Unjoni, flimkien mal-Istati Membri tagħha, tiżviluppa strateġija integrata biex tikseb pożizzjoni aktar imsaħħa fi ħdan is-sistema tan-NU.

Brussell, is-16 ta' Lulju 2020.

Luca JAHIER
Il-President
tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew

ANNESS

LAQGĦAT PREPARATORJI LI SARU

Isem	Organizzazzjoni	Rwol
Elina BARDRAM	KE	**Kap tal-Unità** Relazzjonijiet Internazzjonali (CLIMA.A.1)
Daniele BASSO	ETUC	**Konsulent**
John BRYAN	KESE	**Membru tal-Grupp III**
Cinzia DEL RIO	KESE	**Membru tal-Grupp II**
Dimitru FORNEA	KESE	**Membru tal-Grupp II**
Alan HERVÉ	Sciences Po Rennes	Professur fil-Liġi Pubblika Internazzjonali
Emmanuel JULIEN	ILO	**Viċi Direttur** Dipartiment tal-Intrapriżi
Bernd LANGE	PE	**President tal-Kumitat INTA**
Jürgen MAIER	Forum Umwelt & Entwicklung	**Direttur**
Jean-Marie PAUGAM	Gvern Franċiż	**Rappreżentant Permanenti Franċiż għad-WTO**
Christophe PERRIN	ILO	**Direttur** Dipartiment tal-Kooperazzjoni Multilaterali
Denis REDONNET	KE	**Direttur** WTO, Affarijiet Legali u Kummerċ fi Prodotti (TRADE. DGA2.F)
Lutz RIBBE	KESE	**Membru tal-Grupp III**
Victor VAN VUUREN	ILO	**Direttur** Dipartiment tal-Intrapriżi
Lieve VERBOVEN	ILO	**Direttur tal-Bureau tal-UE**
Jan WOUTERS	Università ta' Leuven	Professur tal-Liġi Internazzjonali u l-Organizzazzjonijiet Internazzjonali